

Lausunto

12.07.2022

Asia: VN/580/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiaveroratkaisut ovat tärkeä asia biokaasusektorille, sillä verotuskysymykset ovat olleet epäselviä jo pidemmän aikaan ja laitosinvestoinnin kannattavuustason saavuttaminen on edelleen vaikeaa. Suomessa biokaasun verottomuus on ollut keskeisin biokaasun käytön edistämiskeino vuoteen 2022 asti, kunnes liikennebiokaasu otettiin mukaan biopolttoaineiden jakeluelvoitteeseen. Tässä yhteydessä liikennebiokaasulle tuli vero ja biokaasun lämmitys- ja työkonekäytön verottomuutta päätettiin jatkaa. Tämä oli Suomen hallituksen tahtotila syksyn 2021 budjettiriihessä.

Biokaasun verotuksen epäselvä tilanne on hidastanut investointeja niin tuotannon kuin käytön osalta.

Luonnoksessa VM ehdottaa, että biokaasun lämmitys- ja työkonekäytölle asetettaisiin minimiverotaso. Ehdotettu verotaso ei ole suuri, ja VM:n laskelmien mukaan se nostaisi lämmitysbiokaasun hintaa ainoastaan prosentin. Oleellisempaa on kuitenkin huomata, että biokaasun verotukseen esitetään jo toista suurta veropoliittista muutosta alle vuoden sisään. Nyt lausuntokierroksella oleva esitys on vaikutuksiltaan laaja, sillä se koskee arviomme mukaan reilua 60 prosenttia biokaasun tuotannosta ja lähes 80 prosenttia biokaasun tuottajista.

Biokaasuinvestointien edellytyksenä on ennakoitavissa oleva toimintaympäristö ja järkevä verotus

Biokaasutoimialan yritysten tilanne on taloudellisten tunnuslukujen valossa erittäin heikko toimialan mikroyritysten osalta, ja pk-yritysten osalta enintään tyydyttävä. Biokaasusektorin investoinnit ovat

olleet viimeisen kymmenen vuoden aikana suhteellisen vähäisiä, vaikka saatavilla on ollut investointitukea, verottomuusetu ja raaka-ainetta riittäisi tuotannon moninkertaistamiseen. Biokaasutoimialan nettoinvestoinnit ovat olleet vuosittain (vuosina 2013–2020) yhteensä 0,9 miljoonasta eurosta 16,7 miljoonaan euroon. Vuodesta 2021 alkaen investoinneissa on näkynyt piristymisen merkkejä maatalojen biokaasulaitosten ja biojätteen käsittelylaitosten osalta, mutta edelleen suunnitelmat isompien biokaasun tuotantolaitosinvestointien osalta odottavat realisoitumista.

Biokaasulaitosten investointien takaisinmaksuaika on tyypillisesti varsin pitkä, mistä syystä toimintaympäristön ennakoitavuus on erityisen tärkeää. Maakaasun hintaloikasta huolimatta biokaasusektorin investointeja ei vielä ole helppo saada kannattaviksi. Tämä johtuu rajusti nousseista laitoksen investointi- ja operointikustannuksista sekä kuljetuskustannuksista. Tammi-kesäkuussa 2022 investoinnit eivät ole vielä lähteneet liikkeelle suhteessa raaka-ainepotentiaaliin ja kysynnän kasvuennusteisiin.

Suurin pullonkaula biokaasusektorin kasvun synnyttämiseksi on epävarmuus biokaasun kysynnästä. Biokaasusektoria vaivaa edelleen muna-kana-ongelma. Jos ei ole tarjontaa, niin ei synny myöskään kysyntää ja toisin päin. Biokaasun käyttö vaatii investointeja myös käyttöpäässä, olipa sitten kyse ajoneuvo-, lämmitys- tai työkonekäytöstä. Ongelma ratkaisemiseksi investointituet jakeluinfraan, ajoneuvojen hankintatuet ja erityisesti kannustavat verotusratkaisut ovat erittäin tärkeitä. Useimmiten investointeja vaaditaan myös teollisuuskäytössä, mikäli korvataan jotain muuta kuin maakaasua. Käyttäjäpäässä päätökseen vaikuttaa myös oletus polttoaineen tulevasta hintakehityksestä.

Biokaasun verotuksen epävarmuus, nyt lähes puolivuositain muutoksessa oleva verotuspolitiikka, ei tee biokaasusta houkuttelevaa vaihtoehtoa teollisuusasiakkaan silmissä. Esimerkiksi elintarviketeollisuuden piirissä on energiakriisin seurauksena lähdetty korvaamaan maakaasua kevyellä polttoöljyllä ja nestekaasulla. Biokaasua ei sen sijaan ole pidetty varteenotettavana ratkaisuna sen tarjonnan puutteen sekä tulevaisuuden saatavuuteen ja hintatasoon liittyvien epävarmuuksien vuoksi. Valitettavasti kaavailut verotuksen muuttamisesta eivät vahvista biokaasun asemia. Myös liikennebiokaasuasiakkaiden keskuuteen leviää helposti pelko biokaasun poukkoilevasta verotuspolitiikasta. Maakaasun ja muiden polttoaineiden tulevaa hintakehitystä on mahdotonta arvioida, näin myös biokaasun kysyntää on erittäin vaikea arvioida.

Suomen hallitus on kannattanut biokaasun lämmitys- ja työkonekäytön verottomuutta. Vuoden 2021 lopussa tehdyn päätöksen johdosta ministeriön piti tehdä komissiolle notifikaatio biokaasun verottomuudesta lämmitys- ja työkonekäytöstä. Kuten perustelumuiotissa todetaan, niin tilanne on yritysten oikeusturvan kannalta ollut huono jo 1990-luvulta lähtien. Nyt valtiovarainministeriö esittää tilanteen korjaamiseksi minimi verotason käyttöönottoa. Tämän kerrotaan parantavan yritysten oikeusturvaa, luovan ennakoitavan ja turvallisen toiminta- ja investointiympäristön yrityksille. Biokaasun verotuksen osalta yrityksiä on pompoteltu kohtuuttomasti. Yksittäiset yritykset eivät ole voineet vaikuttaa notifikaation laatimiseen, vaan asian hoitaminen kuuluu valtiolle.

Peräänkuulutamme paremmin ennakoitavaa verotuspolitiikkaa sekä linjakkuutta kotimaisia kestäviä energiaratkaisuja kohtaan. Verotuksen tulisi kannustaa kestävien kotimaisten energialähteiden hyödyntämiseen. On vaarana, että biokaasun käytön verotuksen kiristyessä liikaa biokaasu viedään ulkomaille hyödynnettäväksi, jos nyt investointeja biokaasun tuotantoon edes syntyy. Mikäli investointeja ei synny, myös muut biokaasun tuotannon ympäristö- ja aluetaloudelliset edut jäävät tällöin syntymättä.

Muutosehdotus energiaverotusta koskevan lainsäädäntöön, pykälä 21

Biokaasun tuotannon kannattavuus on edelleen heikkoa, mikä johtuu liian hitaasti kasvavasta kysynnästä. Valmisteverotuksen tulee kannustaa kestävien kotimaisten energiaratkaisuiden käyttöönottoon.

Olemme huolestuneita biokaasun verotuksiin alituisen esitettävistä muutoksista. Minimiverotason käyttöönotto on kuitenkin hyväksyttävissä, jos näin voidaan taata biokaasun lämmitys- ja teollisuuskäytölle kohtuullinen verotuskohtelu keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Esitämme kuitenkin, että biokaasun lämmityskäytön verotuksen soveltamisala rajataan huolellisesti haitallisten vaikutusten minimoimiseksi. Täten esitämme, että lakiin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta ja sen 21§:ään (verottomuus ja huoltovarmuusmaksuttomuus) lisätään seuraavat:

- Biokaasun tuotantoon lämmitysbiokaasu (omakäyttöbiokaasu)
- Biokaasu, joka on soihdutettu biokaasulaitoksen toiminnan ylläpitämiseksi ja haitallisten ympäristövaikutusten syntymisen estämiseksi

Lisäksi esitämme, että kesäkuussa 2022 julkaistussa energiaverotusohjeessa annettuihin biokaasun energiaverotuksen soveltamislinjauksiin ei tehdä muutoksia. Biokaasun kannattavuuden näkökulmasta keskeisimmät asiat ovat kestävyysjärjestelmävaatimusten soveltaminen biokaasun veroedun saamiseksi alle 2 megawatin lämpöä tuottavilta biokaasulaitoksilta sekä biokaasun tuotannon olevan oikeutettu hyödyntämään teollisuuden alempaa sähköveroluokkaa.

Muut huomiot

Verotusratkaisuista päätettäessä olisi syytä kiinnittää huomiota siihen, että verotuspäätökset omalta osaltaan kannustaisivat asiakasta/käyttäjää kestävien ja kotimaisten ratkaisuiden valitsemiseen.

Ympäristöministeriö etsii toimialoja laatimaan vähähiilisiä kiertotaloussopimuksia. Arviomme mukaan nämä voisivat olla perustelumuistion sivulla 8 mainittuja sopimuksia. Suomessa on paljon kokemuksia ympäristönsuojelullisista sopimuksista valtion ja toimialojen välillä. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat energia- ja materiaalitehokkuussopimukset.

Perustelumuistion sivulla 9 mainitaan investointituet, joiden kerrotaan lisänneen laitosten kannattavuutta. Olisi tärkeää, että investointitukien vaikuttavuuden ja eri tukimuotojen päällekkäisyydessä arvioinnissa käytettäisiin jotain tiettyä periodia, eikä vanhoihin tukipäätöksiin vedottaisi enää tietyn aikavälin jälkeen.

Virolainen-Hynnä Anna
Suomen Biokierto ja Biokaasu ry